

Kaisa Mäntynen, Marko Nurmikolu

Eläinlääkäripalveluiden uudistamista pohtiva työryhmä

Hallituksen esityksen luonnos: Eläinlääkäripalveluiden uudistaminen, Kuntaliiton kirjalliset kommentit

Lakiehdotuksen 9 §:ssä lueteltaisiin kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvat eläinlääkäripalvelut. Poikkeusluvan järjestämisvastuusta vapauttamiseen voisi antaa Ruokavirasto (11 §). Kunta voi tuottaa palvelut itse tai tehdä sopimuksen yksityisen palveluntuottajan kanssa (13 §). Lisäksi pitää myös järjestää päivystyspalvelu virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäripalvelua varten, kuten nykyisinkin (12 §).

Työryhmän asettamispäätöksessä ryhmän tehtäväksi asetettiin mm. selvittää ja arvioida kunnille aiheutuvia kustannuksia sekä mahdollisuuksia vähentää niitä. Lakiehdotus ei vastaa em. tavoitteisiin. Kuntaliiton näkemyksen mukaan lakiehdotuksen myötä kuntien lakisääteiset tehtävät ja kunnille aiheutuvat kustannukset tulevat päinvastoin kasvamaan.

Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mukaan kunnan on järjestettävä peruseläinlääkäripalvelut muita kuin hyötyeläimiä varten silloin kun palvelua ei muutoin ole saatavilla. Kuntaliiton näkemyksen mukaan nykyisin mukainen kunnan järjestämisvastuu olisi parempi, kuin lakiehdotuksen (9 §) yksityiskohtainen listaus erilaisista toimenpiteistä. Lakiehdotuksessa ei enää eroteltaisi hyötyeläimiä ja muita kotieläimiä (kuten lemmikkieläimet) kunnan järjestämisvastuuta määriteltäessä. Tämä merkitsisi, että järjestämisvastuuta koskevassa luettelossa mainitut eläinlääkäripalvelut tulisi järjestää kaikille eläimille riippumatta siitä, onko alueella myös yksityistä palveluntarjontaa. Lakiehdotuksen 9 §:n listaus laajentaisi siis kuntien lakisääteisiä tehtäviä, ja lisäisi kustannuksia.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan hallituksen esityksen vaikutusten arviointia on tarkennettava. Työryhmä onkin lähettämässä kyselyä eläinlääkäripalveluiden ja ehdotettujen muutosten vaikutuksista kuntien lisäksi yksityisille eläinlääkäripalveluiden tarjoajille. Oleellista olisi tuoda mahdollisimman selkeästi esille lakiehdotuksen vaikutukset kuntien lakisääteisiin tehtäviin, sekä määrittellä kuinka uudet tehtävät ja velvoitteet rahoitetaan.

Lakiehdotuksen vaikutukset tulevat olemaan erilaisia eri puolella Suomea ja esim. suurissa kaupungeissa yksityistä palveluntarjontaa (varsinkin lemmikkieläimille) on paikoitellen hyvin saatavilla.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan nykyisin mukainen menettely, jonka mukaan kunnan on järjestettävä peruseläinlääkäripalvelut silloin kun palvelua ei muutoin ole saatavilla, olisi parempi ja selkeämpi kuin lakiehdotuksen 11 § (poikkeuslupa järjestämisvastuusta). Kunnallisen itsehallinnon kannalta on kyseenalaista, että valtion virastot toimivat kunnan toimintojen ”luoviranomaisina”. Kunnalle voidaan antaa tehtäviä vain lailla, ja on hiukan epäselvää, voidaanko Ruokaviraston päätöstä rinnastaa lainsäädäntöön. Lisäksi ehdotettu poikkeusmenettely lisäisi hallinnollista taakkaa sekä kunnissa että valtionhallinnossa.

Nykyinen palkkausjärjestelmä on monimutkainen. Lakiehdotuksen 15 §:n 4 momentti mahdollistaa sekä nykyjärjestelmän että mahdollisen uuden palkkausjärjestelmän. Lakiehdotuksen joustavuus on kannatettava. On kuitenkin huomioitava, että mm. palkkausjärjestelmän muutokset johtavat luultavasti merkittäviin lisäkustannuksiin kunnille. Kasvatavat kustannukset on korvattava järjestäjille täysimääräisesti.

Lakiehdotuksen 18 §:n mukaan yliopistollisen eläinsairaalan toiminta-alueen kunnat olisivat velvollisia ostamaan järjestämisvastuuseen kuuluvat palvelut yliopistolliselta eläinsairaaltalta. Nykyisin tämä perustuu vapaaehtoisuuteen. Lakiehdotuksessa kuntien asettamista erilaiseen asemaan riippuen maantieteestä perustellaan sillä, että eläinlääkärikoulutus vaarantuu, mikäli eläinsairaala ei ole riittävästi potilaita. Kuntaliiton näkemyksen mukaan eläinlääkärien koulutuksen turvaamista ei voida säätää eläinsairaalan toiminta-alueen kuntien tehtäväksi.

Yliopistollinen eläinsairaala rinnastuu Kuntaliiton näkemyksen mukaan yksityiseen palveluntarjontaan. Alueen kunnilla tulee olla mahdollisuus hoitaa eläinlääkäripalvelut kuten muutkin alueet, eikä lainsäädäntö saa asettaa niitä eriarvoiseen asemaan. Kuntaliiton näkemyksen mukaan lakiehdotus rajoittaa kunnan itsehallintoa eläinsairaalan toiminnan turvaamiseksi. Se on ongelmallinen myös kuntien tehtävien määrittelyn kannalta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Kaisa Mäntynen
Erityisasiantuntija, ympäristöterveys

Miira Riipinen
Johtaja, yhdyskunta- ja ympäristö